

19. Čo sú kánonické a apokryfné evanjeliá? Ktoré to sú a koľko ich je?

Devätnásta z 54 otázok o Ježišovi Kristovi a Cirkvi, na ktoré odpovedá tím profesorov histórie a teológie z Navarskej univerzity.

29.06.2023

Kánonické evanjeliá sú Cirkvou uznané evanjeliá, ktoré autenticky odovzdávajú apoštolskú tradíciu a sú inšpirované Bohom. Sú len štyri:

Matúš, Marek, Lukáš a Ján. Tak to výslovne navrhol svätý Irenej z Lyonu koncom druhého storočia (Proti bludom III 11,8-9) a Cirkev tento názor neustále zachovávala, až napokon na Tridentskom koncile (1545-1563) rozhodla, že začlenenie týchto evanjelií do kanónu Svätého písma je dogmou viery.

Skladba týchto evanjelií vychádza z toho, čo apoštoli videli a počuli, keď boli s Ježišom, a keď sa im po svojom zmŕtvychvstaní zjavoval. Apoštoli potom Pánove prikázania naplňali a šírili o Ježišovi a o našej spáse „dobré správy“ alebo evanjelium, ktoré priniesol všetkým ľuďom. V dôsledku toho vznikali v Palestíne i mimo nej (v Antiochii, v mestách Malej Ázie, v Ríme atď.) kresťanské komunity, v ktorých tradície nadobúdali podoby príbehov alebo náuk o Ježišovi, vždy pod vedením apoštolov ako jeho svedkov. V tretej fáze sa tieto tradície

zapísali a začlenili do rozprávania vo forme životopisu Pána Ježiša.

Týmto spôsobom vznikli evanjeliá pre potreby spomenutých spoločenstiev, ktorým boli určené. Prvé evanjelium bolo zrejme Markovo; možno to bolo aj vydanie Matúša v hebrejčine či aramejčine, ale nie také rozsiahle ako súčasné vydanie; ostatné tri evanjeliá napodobnili tento literárny žáner. Pri tejto práci sa každý z evanjelistov zameral na niektoré z mnohých odovzdávaných vecí, ďalšie syntetizoval, a to všetko predkladal s ohľadom na situáciu svojich bezprostredných čitateľov. O tom, že všetky štyri evanjeliá pochádzajú od apoštolov, svedčí skutočnosť, že boli prijímané a odovzdávané ako spisy samotných apoštolov alebo ich priamych žiakov: Marek ako učeník svätého Petra a Lukáš svätého Pavla.

Apokryfné evanjeliá sú tie, u ktorých Cirkev neuznala apoštolskú tradíciu za autentickú, aj keď boli tieto evanjeliá obvykle uvádzané pod menom niektorého z apoštolov. Začali sa šíriť veľmi skoro, lebo ich citácie sa objavujú už v druhej polovici II. storočia. Apoštolská tradícia však u nich nebola zaručená, ako to bolo pri štyroch uznaných evanjeliách. Okrem toho mnohé z nich obsahovali náuky, ktoré neboli v súlade s apoštolským učením.

Význam slova „apokryf“ znamenal spočiatku „tajomstvo“, lebo to boli spisy určené pre zvláštnu skupinu zasvätených a tu sa tiež uchovávali. Neskôr ich význam znamenal neautentickosť či dokonca herézu. Časom počet týchto apokryfov značne vzrástol. Bolo to preto, že uvádzali podrobnosti z Ježišovho života, ktoré neboli uvedené v kánonických evanjeliách (napríklad apokryfy o Ježišovom detstve), a tiež

preto, že pod menom niektorého z apoštolov predstavovali učenie, ktoré sa od bežného učenia cirkvi odlišovalo (napr. Tomášovo evanjelium). Origenes z Alexandrie (+ 245) napísal: „Cirkev má štyri evanjeliá, heretici ich majú veľmi veľa.“

Z informácií od Cirkevných otcov, z toho, čo bolo zachované vďaka kresťanskej zbožnosti a čo sa zachovalo na papyroch, vyplýva, že počet apokryfných evanjelií je vyše päťdesiat.

Gonzalo Aranda

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/sk-sk/article/19-co-su-
kanonicke-evanjelia-a-co-su-apokryfy-
ktore-to-su-a-kolko-ich-je/](https://dev.opusdei.org/sk-sk/article/19-co-su-kanonicke-evanjelia-a-co-su-apokryfy-ktore-to-su-a-kolko-ich-je/) (06.08.2025)